

Trzecia Międzynarodowa Olimpiada Lingwistyki Teoretycznej, Matematycznej i Stosowanej

Holandia, Lejda, 8–12 sierpnia 2005 r.

Zadania turnieju indywidualnego

Zasady zapisywania rozwiązań zadań

1. Nie przepisując warunków, rozwiążcie każde zadanie na osobnej kartce (kartkach) papieru; na każdej kartce z rozwiązaniem należy napisać numer zadania, numer pracy i nazwisko. Tylko w tym wypadku możemy gwarantować pełne uwzględnienie osiągniętych rezultatów.

2. Rozwiązanie należy uzasadnić. Odpowiedź, nawet prawidłowa, podana bez żadnego uzasadnienia będzie oceniana nisko.

Zadanie nr 1 (20 punktów)

Podane są zdania w języku cocyl (dialekt San Lorenzo Zinacantán)¹ i ich tłumaczenia:

1. 'Oy 'ox 'ixim ta ana nax.	Miałeś dziś w domu kukurydzę.
2. Bu 'oy 'ox li Romin e 'ok'ob?	Gdzie jutro będzie Domingo?
3. Ch'abal 'ox chenek' ta jp'in po'ot.	W moim garnku wkrótce nie będzie fasoli.
4. Mi 'oy 'ox k'in ta Jobel 'ok'ob?	Czy jutro w San Cristóbal będzie impreza?
5. 'Oy chan-vun ta batz'i k'op ta Jobel.	W San Cristóbal jest szkoła języka cocyl.
6. Mi 'oy sbatz'i chi'il li Xun e?	Czy Huan ma prawdziwego przyjaciela?
7. Muk' bu li Xunka e.	Huany nigdzie nie ma.
8. 'Oy 'ox jlekil na po'ot.	Wkrótce będę miał dobry dom.
9. Mi 'oy 'ox chan-vun ta Jobel junabi?	Czy w San Cristóbal rok temu była szkoła?
10. Mi 'oy 'ixim ta p'in lavie?	Czy dziś w garnku jest kukurydza?
11. Ch'abal schenek' lavie.	Dziś on nie ma fasoli.
12. 'Oy 'ox lekil vob ta k'in lavie.	Dziś na imprezie będzie dobra muzyka.
13. K'usi 'oy 'ox ta achan-vun volje?	Co miałeś wczoraj w szkole?
14. Bu 'oy 'ox k'op nax?	Gdzie dziś była rozmowa?
15. Ch'abal 'ox schi'il li Romin e junabi.	Rok temu Domingo nie miał przyjaciela.

1. Proszę przetłumaczyć na język polski:

16. Ch'abal alekil 'ixim.
17. Mi 'oy 'ox vob ta k'in?
18. K'usi 'oy 'ox ta Mexico lavie?
19. 'Oy 'ox k'op ta batz'i k'op ta jna volje.

Jeśli uważasz, że są możliwe różne warianty tłumaczenia – proszę je podać.

2. Proszę przetłumaczyć na język cocyl:

20. Gdzie dziś jest impreza?
21. W garnku dziś nic nie było.
22. Masz prawdziwy dom.
23. Czy Huana będzie jutro w San Cristóbal?
24. Wkrótce on nie będzie miał garnka.

Komentarz. x – spółgłoska, podobna do polskiego *sz*; j – spółgłoska, podobna do polskiego *h*; p', t', tz', ch', k', ' – specyficzne spółgłoski języka cocyl.

¹ Język *cocyl* należy do języków maja. Mówi w nim około 100 000 osób w Meksyku.

Zadanie nr 2 (20 punktów)

Podane są słowa i wyrazy w języku lango² oraz ich tłumaczenia (w porządku mieszanym):
 dyè òt, dyè tyèn, gìn, gìn wìc, níg, níg wàŋ, òt cèm, wìc òt
 gałka oczna, ziarno, dach, odzież, podłoga, restauracja, stopa, kapelusz

1. Proszę znaleźć poprawne tłumaczenie.
2. Proszę przetłumaczyć na język polski: cèm, dyè.
3. Proszę przetłumaczyć na język lango: okno.

Komentarz. ɲ, ŋ – specyficzne spółgłoski; ɔ, ε – specyficzne samogłoski języka lango. Przez znaki « ´ » oraz « ` » są zaznaczone tak zwane tony (wyższy lub niższy poziom głosu przy wymawianiu sylab).

Zadanie nr 3 (20 punktów)

Podane są masyjskie³ liczebniki (w transkrypcji łacińskiej):

8	ńollow
15	atxujplow
49	atlow nopəl ontəllow
50	atlow
99	ontəlsāt ontəllow
555	xōtsātn xōtlow nopəl at
900	ontəllowsāt
918	ontəllowsāt ńollowxujplow

1. Proszę nazwać następujące liczebniki:

atsātn at
 ńolsāt nopəl xōt
 ontəllowsātn ontəllowxujplow

2. Proszę napisać po masyjsku liczebniki: 58, 80, 716.

Komentarz: ń – specyficzna spółgłoska; ə – specyficzna samogłoska języka masyjskiego. Kreska nad samogłoską oznacza, że samogłoska jest długa.

² Język *lango* należy do grupy nilockiej wschodnio-sudańskiej rodziny języków. Mówi w nim ponad 900 000 osób w Ugandzie.

³ Język *masyjski* należy do grupy ugrzyjskiej uralskiej rodziny języków. Mówi w nim około 3000 osób na Syberii Zachodniej (Chanty-masyjski okręg autonomiczny oraz Obwód Jekaterynburski Rosji).

Zadanie nr 4 (20 punktów)*Zadedykowane Ksenii Gilarowej*

Podane są związki wyrazowe w języku joruba⁴ (w transkrypcji fonetycznej) i ich dosłowne tłumaczenia na język polski:

1. [aɟɔ ɔkɔ] pies męża
2. [ìlɛ́ elu] miasto cudzoziemca
3. [igi ìyá] drzewo matki
4. [ɔka àɟɛ́] mąż wiedźmy
5. [ìfó owó] miłość pieniędzy (*to znaczy pasja do pieniędzy*)
6. [èbó orí] bliskość głowy (*to znaczy koło głowy*)
7. [ìyá alé] matka domu (*to znaczy gospodyni, starsza żona*)
8. [àɟɛ́ èlú] wiedźma miasta (*to znaczy wiedźma miejska*)
9. [àké egi] topór drzewa (*to znaczy drewniany topór*)
10. [owó olé] pieniądze domu (*to znaczy opłata za dom*)
11. [ìlú ùfɛ́] miasto miłości
12. [orá aɟá] głowa psa
13. [igɔ ɔkɔ] drzewo męża

1. Proszę przetłumaczyć na język polski:

14. [owá àké]
15. [èbá àlú]
16. [ɔkɔ òyá]
17. [aɟɛ́ elu]

2. Proszę przetłumaczyć na język joruba:

18. głowa drzewa (*to znaczy wierzchołek drzewa*)
19. miasto wiedźmy
20. dom miłości (mityczne miejsce stworzenia pierwszych ludzi)
21. topór męża

Komentarz. ɟ i y – specyficzne spółgłoski, ɛ i ɔ – specyficzne samogłoski języka joruba (podobne do e i o). Przez znaki «´» oraz «`» są zaznaczone tak zwane tony (wyższy lub niższy poziom głosu przy wymawianiu sylab).

⁴ Język *joruba* należy do grupy kwa nigero-kongijskiej podrodziny języków. Mówi w nim ponad 20 mln osób w Nigerii i krajach sąsiednich.

Zadanie nr 5 (20 punktów)

W języku litewskim⁵ przy odmianie przez przypadki i liczby akcent może zmieniać swoje miejsce, to znaczy przypadać na różne sylaby w różnych formach wyrazów. Schemat, według którego zmienia się miejsce akcentu, nazywa się paradygmatem akcentowym rzeczownika.

Są dwa typy sylab w języku litewskim. Jeśli akcent przypada na sylabę pierwszego typu, ma ona intonację opadającą, która na piśmie wyraża się za pomocą znaku «'», na przykład: *ie, ó, ál*. Jeśli zaś akcent przypada na sylabę drugiego typu, sylaba ma intonację rosnącą, która wyraża się za pomocą znaku «~», na przykład: *añ, ð, iẽ*.

W ramach jednego rdzenia i jednej końcówki typ sylaby pozostaje nieodmienny. Na przykład rdzeń *liep* w pozycji akcentowanej zawsze ma intonację opadającą, a końcówka mianownika liczby mnogiej – rosnącą.

Następujące przykłady ilustrują cztery podstawowe typy paradygmatów akcentowych rzeczowników w języku litewskim (w języku współczesnym wyglądają inaczej, ale dla zadania nie jest to istotne):

Paradygmat	1	2	3	4
Przykład	lipa	ręka	głowa	zima
Mianownik, l. poj.	<i>liepo</i>	<i>rankó</i>	<i>galvó</i>	<i>žiemó</i>
Dopełniacz, l. poj.	<i>liepos</i>	<i>rañkos</i>	<i>galvõs</i>	<i>žiemõs</i>
Mianownik, l. mn.	<i>liepos</i>	<i>rañkos</i>	<i>gálvos</i>	<i>žięmos</i>
Biernik, l. mn.	<i>liepaNs</i>	<i>rankáNs</i>	<i>gálvaNs</i>	<i>ŽiemáNs</i>

W końcu XIX wieku wielki szwajcarski językoznawca Ferdynand de Saussure badając paradygmaty akcentowe litewskich rzeczowników, doszedł do wniosku, że na wcześniejszym stadium rozwoju w języku litewskim były nie cztery, lecz dwa paradygmaty akcentowe. Później w wyniku działania pewnej reguły (która teraz nazywa się prawem Saussure'a) w pewnych wypadkach akcent zmienił swoje miejsce, w wyniku czego każdy paradygmat ropicł się na dwa.

1. Proszę ustalić, które paradygmaty dawniej były jednym.
2. Proszę ustalić, jak wyglądały dwa pierwotne paradygmaty akcentowe.
3. Proszę sformułować prawo Saussure'a.

Komentarz. *ž* – specyficzna spółgłoska języka litewskiego, *N* pokazuje, że poprzednia samogłoska ma specyficzną nosową wymowę.

Źyczymy powodzenia!

Autorzy zadań: B. L. Iomdin (nr 1), K. A. Gilarowa (nr 2), I. A. Derżanski (nr 3, 4), A. M. Łubocki (nr 5).

Redakcja zadań: A. S. Berdiczewski, D. W. Gerasimów, K. A. Gilarowa (*red. odp.*), S. B. Gurevicz, I. A. Derżanski, B. L. Iomdin, L. I. Kulikow, A. B. Letuczy, A. M. Łubocki, E. W. Muravenko, M. L. Rubinsztejn.

Tłumaczenie na polski: E. W. Gorelik.

⁵ Język *litewski* należy do grupy bałtyckiej indoeuropejskiej rodziny języków. Mówi w nim około 3 mln osób na Litwie i w innych krajach.